

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Voorwoord

Ik daag u uit...

Jurgen Cornelis

U bent net begonnen met het lezen van dit voorwoord. Hebt u liggen wachten bij de brievenbus totdat het blad *Systeemtherapie* erin werd gestopt en kon u niet wachten met lezen? Lag het nog gewoon in het plastic gehuld op een grote 'nog te lezen'-stapel en is het vandaag een gure dag, dus 'ach laat ik de stapel maar eens opruimen'? Bladert u het blad nog even snel door voordat u het weggooit? Of bekijkt u de papieren versie helemaal niet en leest u het nu online?

En als u het leest, wat vindt u van de artikelen, van de verschillende rubrieken? Gebruikt u informatie uit de artikelen in uw praktijk? Zet het u aan tot meer lezen? Tot discussie over uw vak? Of ergert u zich aan de oppervlakkigheid? Aan het veelvuldig gebruik van het woord systeemtherapie? Staat de inhoud voor u ver van wat u als uw vak ziet? Is een papieren blad nog wel van deze tijd of wilt u het liever digitaal? Zou u het blad lezen als het niet 'gratis' verbonden was aan uw lidmaatschap van de NVRG of haar Belgische evenknie, de BVGRS?

Dit alles bedacht ik mij terwijl de redactie van dit blad alle zeilen moest bijzetten om dit nummer weer te maken tot datgene wat het nu geworden is. Wat weten wij, als redactie, eigenlijk van onze lezer? In 2009 is er een lezersenquête geweest. Kort samengevat was de uitkomst toen: de lezer is over alle facetten waarover iets gevraagd werd, onder andere inhoud van de verschillende rubrieken, vorm van het blad et cetera, tevreden. Beter gezegd, in ieder geval was minder dan 10% van de lezers tevreden, dat was namelijk het percentage dat reageerde. Begrijp mij goed, ik ben geen verzuurde redacteur. Het mee mogen werken aan dit blad is voor mij een stimulans om over allerlei facetten van het werk na te denken, mij erin te verdiepen, met anderen erover te praten en mij daardoor verder te ontwikkelen. Niks te klagen. Maar... het blad wordt voor u gemaakt. En ik ben zo nieuwsgierig wat u ervan vindt, wat het u brengt en of u ideeën heeft waardoor u er meer aan zou kunnen hebben.

Ik daag u uit...

De redactie wil graag dat mensen schrijven voor dit blad. Als de lezers niet schrijven, verschijnen er geen nummers meer van *Systeemtherapie*. Maar stimuleren wij wel genoeg? En zo nee, hoe zou het anders kunnen? En hebt u ooit wel eens een auteur van een artikel benaderd over hoe goed zijn/haar artikel was of die auteur een kritische noot gemaild? Of het idee gehad om de kritische noot in een stuk te verwerken en naar dit blad op te sturen, maar uiteindelijk nooit gedaan? En waarom dan niet?

Dit stuk is geschreven in de dagen na het congres van de NVRG afgelopen september. Op dat congres werd onder meer opgeroepen om als vereniging meer naar 'buiten gericht' te zijn dan de afgelopen jaren het geval is geweest. Ik hoorde ook zeggen dat wij met zijn allen – wij *zijn* namelijk de vereniging – veel te veel aan het discussiëren zijn geweest, misschien ook wel bakkeleien, over allerlei kleine verschillen. Natuurlijk zijn interne inhoudelijke discussies goed, maar het moet ons, als vereniging, niet belemmeren om het gemeenschappelijke naar buiten te brengen en met de buitenwacht het gesprek aan te gaan over de waarde van ons werk.

Hoe hebt u uw zorgen, die u vast wel zult hebben met betrekking tot uw werk als therapeut, gedeeld met bijvoorbeeld bestuursleden van deze vereniging? En wat voor mogelijkheden ziet u om de omgeving te beïnvloeden om de systeemtherapie en de vergoeding ervan te behouden en welke voorstellen hebt u die omgeving gedaan? Hoe zou uw public-relationsbeleid voor de NVRG eruit zien?

Ik daag u uit. Ik daag u uit om te reageren, om meer de dialoog aan te gaan. Met ons als redactie, met de auteurs van de artikelen in dit blad, met de personen in de verschillende commissies van de NVRG of de BVGRS, met uw vakbroeders en -zusters en zo kan ik nog wel even doorgaan. U staat als u dit leest weer dicht bij een nieuw jaar. Pak in dat nieuwe jaar eenmaal uw pen, computer of iPad om te reageren op het blad *Systeemtherapie*. Of maak uw ideeën kenbaar over hoe het belang van de systeemtherapie beter naar buiten gebracht kan worden. U hebt gekozen voor het vak van systeemtherapeut, dus laat de passie daarvoor ook zien, maak die kenbaar, ga het gesprek aan, ga de dialoog aan.

Vanwaar dit activistische voorwoord? De twee hoofdartikelen in dit nummer hebben beide als thema het dilemma van de expert, de diagnosticus, die ook juist de dialoog met het systeem wil gebruiken om van daaruit te werken. Het gaat er onder andere over hoe de kracht en de kennis van het systeem waarmee gewerkt wordt volledig ingezet kan worden. En het zijn niet de eerste artikelen in dit blad die daarover geschreven worden. Als ik

Ik daag u uit...

met systeemtherapeuten praat, hoor ik hoe langer hoe meer dat men een dialogische ruimte wil maken in therapie, dat men de rol van expert wat meer aan het loslaten is, dat men voor de consulentpositie, de meer psychotherapeutische positie kiest. Kortom een stroom is steeds sterker aan het worden. Seikkula, een van de mensen die het dialogisch werken propageert, heb ik ooit eens horen zeggen dat het geen methode is maar 'een stijl van leven'. Nu behoort het in gesprek brengen van verschillende mensen als dat gesprek stukt tot de kern van het domein van de systeemtherapeut, wat voor perspectief er ook wordt aangehangen. Dus dat is volgens mij niet nieuw. Maar wel de vurigheid waarmee er over gesproken wordt.

Maar als ik dan hoor dat de Nederlandse vereniging, wij dus als Nederlandse systeemtherapeuten, wat te veel naar binnen is gekeerd, betekent dat ondermeer dat wij het contact met anderen zijn verloren. Dat wij de kern van de systeemtherapie, het in gesprek brengen van mensen zodat zij vanuit die verbinding weer verder kunnen, eigenlijk zelf niet zo goed in de praktijk hebben gebracht. En ik neem daarbij aan dat het in België niet anders is. Vandaar mijn uitdaging: breng uw passie, de dialoog aan, in praktijk.

Zoals ik al schreef, er staan in dit nummer twee hoofdartikelen met eenzelfde thema: het spanningsveld tussen diagnostiek en systemisch, psychotherapeutisch, werken. De ene auteur wat meer vanuit zijn ervaring schrijvend, de ander wat meer vanuit een theoretisch kader maar wel met praktische voorbeelden. Beide schrijvers werken als kinder- en jeugdpsychiater. Toeval, of blijft de volwassenenpsychiatrie toch achter in het systemisch werken? Er is naar mijn idee wel een verschil in de toon van de artikelen. Waar Jan Meerdinkveldboom beschrijft hoe je gebruik kunt maken van strategische gespreksvormen als er met patiënt en diens systeem niet tot consensus kan worden gekomen over hoe de diagnose en behandeling eruit moeten gaan zien, neigt Jan De Vos in zijn artikel meer naar het betekenis geven aan een diagnose en naar de dialoog, waarbij onder andere belangrijk is 'transparantie over het eigen relevante denken en voelen', naar ik begrijp ook van de therapeut. Neigt de een nu meer naar de expertpositie en de ander wat meer naar de systeemtherapeutische of consulentpositie? Waar, laat ik dat voorop stellen, natuurlijk helemaal niets mis mee is. Voor mij geeft het aan hoe veel systeemtherapeuten, waaronder ikzelf, balanceren in het genoemde spanningsveld.

Ik vraag mijzelf wel eens af of de positie van niet-wetend weten, als expert in dialoog zijn, niet heel erg mystificerend werkt. Vaak weet ik

Ik daag u uit...

niet, beter gezegd begrijp ik niet, en vraag en vat ik samen wat ik hoor om te horen dat ik goed gehoord heb. Maar daarmee stuur ik. Vaak ook heb ik het idee dat ik mogelijk wel begrijp. Ik zie, spreek dagelijks mensen. En ja, iedereen is uniek maar er zijn ook patronen, en ik ben begiftigd, of als u dat liever heeft vergiftigd, met theoretische kennis. Hoe weet ik zeker dat ik niet stuur naar een bevestiging van dat idee, mijn hypothese? En kan ik als psychiater, lid van een van de weinige beroepsgroepen in Nederland die van een persoon de vrijheid kan benemen, eigenlijk wel een dialoog aangaan met iemand die voor hulp naar mij toe komt?

En is iedereen wel in staat om een dialoog aan te gaan? Moeten wij een aantal zeer kwetsbare mensen, systemen, als hulpverleners niet vanuit een expertpositie helpen, al is het maar tijdelijk? Doen wij dus een aantal mensen niet tekort met onze dialogische houding? Of spreek ik dan alleen vanuit mijn comfortabele, aangeleerde en doorgetrainde expertpositie die ik toch niet zo graag wil opgeven?

Ik daag u uit... Zo begon ik dit voorwoord. Ik daag u uit tot dialoog. Ik hoop dat u voer genoeg vindt in dit blad. Niet alleen in de twee genoemde artikelen maar ook in de drie andere of dit voorwoord. Voer de dialoog uit met de redactie van dit blad, met de schrijvers van artikelen, met uw vakgenoten, met mensen buiten de kring van systeemtherapeuten. Dialoog verbindt, dialoog stimuleert. En dat hebben wij op dit moment wel nodig als therapeuten.